

0-3 jaar

**SPEEL
TIP**

Inrichting gezinsopvang

Uit de kindermond

Mag ik daar spelen?

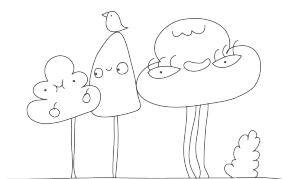
“Waar ben ik nu beland? Zoveel dingen te zien, even dicht bij papa om te bekomen... Oef, hij kan hier nog even zitten. Nu ben ik wel klaar om op verkenning te gaan. Daar zijn ze precies aan het bouwen met dozen. Dat is me iets te druk, gelukkig blijven ze achter die lage kast. Aan de andere kant van de ruimte zie ik allemaal kussens liggen. Hé, daar brandt hetzelfde nachtlampje als in mijn kamer. Dat ligt wel zalig. Tiens, ik zie daar iets glinsteren op de vloer. Waar zou dat van komen? Zijn het die ronde blinkende schijven? Even kijken. Wat fijn dat ik hier even ongestoord kan onderzoeken. Oh! Ik zie Manou buiten de poppen wassen. Snel naar buiten.”

Meer lezen

- [Ruimten maken voor nul tot vier jaar](#), Liempd & Hoekstra, Uitgeverij SWP, 2011
- Website met toolbox, voorbeelden, tips: ruimtenmaken.nl
- [Handleiding voor afstemming van accommodaties in de kinderopvang op de pedagogische visie](#) (PDF)
- Nederlands curriculum Pedagogiek kindercentra: [Hoofdstuk 7: Structureren: Indeling en inrichting van binnen- en buitenruimtes](#) (PDF)

www.speelbank.be

Doe de test!

Geef jezelf een punt voor elke stelling die klopt.
Tel je punten op en bekijk onderaan het resultaat.

- In de **binnenruimte** richt ik regelmatig een aparte speelzone of speelhoek in (bv: speeltent, speelmat, poppenhoek, leeszetel, bouwtafel, snoezelhoek, muziekhoek, knutselhoek, keukentje, winkeltje, ...).
- In de **buitenruimte** richt ik regelmatig een aparte speelzone of speelhoek in (bv: klimhoek, groentetuintje, zandbak, waterhoek, fietsparcours, keukentje, leesplekje, muziekhoek).
- Er is binnen en buiten een zone voorzien voor de kinderen die **nog niet kunnen lopen of kruipen**. Ze kunnen hier ongestoord vrij bewegen, rollen of liggen.
- Er is voldoende ruimte voor de kinderen om zich fysiek uit te leven en **grote bewegingen** te maken zonder de andere kinderen te storen.
- Er is een plekje voorzien waar de kinderen die daar nood aan hebben tot **rust** kunnen komen. (vb: tentje, leeshoek, snoezelplek, zetel).
- Er is meubilair en speelgoed **op maat** en ooghoogte van de kinderen.
- Ik kruip regelmatig rond **op mijn knieën** om de ruimte vanuit het perspectief van de kinderen te zien.
- Het is voor de kinderen **duidelijk** wat ze waar kunnen doen en vinden.
- Elk plekje wordt **optimaal benut**. *'Wil je met de loopfiets spelen Ann-Sophie? Prima, ga maar in de gang fietsen. Je weet het, niet voorbij de deur, want anders kan ik je niet van hieruit zien.'*
- De speelhoek(jes) of -zones zijn **afgebakend**. Dit kan bv. door een mat of een lage kast te plaatsen.
- Ik zorg ervoor dat op plaatsen waar de kinderen of ikzelf veel door moeten **geen speelzones** zijn.
- Wanneer ik merk dat de kinderen interesse hebben in bepaald speelgoed of spelvorm dan probeer ik samen met hen hiervoor **plaats te maken**.
- De sfeer en inrichting van mijn ruimte komt overeen met mijn **pedagogische visie**.
- De kinderen kunnen het spelmateriaal **zelf** nemen uit de bakken, laden of kasten.
- Ik pas mijn **verlichting** aan aan het moment van de dag. Ik maak gebruik van sfeerlampjes, ik dim soms het licht of ik verduister de ruimte wanneer dit past bij een spelactiviteit.
- We beperken de **decoratie** die we ophangen in de opvang. Ze hangt op kindhoogte, is ingelijst of hangt op één speciale wand voor decoraties.
- Ik vraag aan de ouders hoe we de kinderen meer een **thuisgevoel** kunnen geven en welke voorwerpen voor hen vertrouwd zijn. Ik heb hierbij aandacht voor diversiteit.

Haal ik het maximum uit mijn ruimte en speelzones?

0-5 punten

Je kinderopvang is niet zo goed ingericht waardoor de kinderen te weinig speelkansen krijgen en geen rust vinden. Waarschijnlijk heb je nog niet de tijd gehad om hier over na te denken. Goed ingerichte ruimte(s) hebben veel voordelen voor zowel de kinderen als jezelf en hoeven niet veel te kosten. Stel een stappenplan op om je inrichting te verbeteren. Denk goed na wat je eerst wil en kan aanpakken. Lees op de volgende pagina zeker de 10 voordelen van een goede inrichting.

6-14 punten

De inrichting van je ruimte(s) is voldoende. Je hebt een aantal speelzones of -hoeken maar er is zeker nog ruimte voor verbetering. Denk na wat je wil en kan verbeteren en stel een stappenplan op. De kinderen zullen zich nog veiliger voelen en nog meer, beter en geconcentreerder kunnen spelen.

14-17 punten

Je hebt heel goed nagedacht over de inrichting van je ruimte(s). De kinderen voelen zich hier thuis en veilig. Er is een goede sfeer, de kinderen kunnen verschillende soorten ervaringen opdoen en zelfstandig op ontdekking gaan. Probeer de punten waar je 'nee' op antwoordde te verbeteren en je opvang wordt de perfecte speelomgeving voor kinderen.

10 voordelen van een goede doordachte inrichting met speelzones

1 Je inrichting straalt je **visie en waarden** uit. Het zegt iets over de manier waarop je kijkt naar kinderen, de begeleidingsstijl die je nastreeft en de plaats die je aan ouders en kinderen geeft in de opvang. Door je visie en waarden te vertalen naar je inrichting weten ouders van bij het eerste bezoek waar je opvang voor staat. Door aan ouders te vragen hoe je hun kind een thuisgevoel kan geven, zullen ouders en kinderen zich welkom voelen en dit bevordert natuurlijk een **open communicatie** en het welbevinden van iedereen.

2 Door elke speelzone af te bakenen (niet af te zetten) en een duidelijke functie te geven, weten de kinderen hoe ze hun weg kunnen vinden en wat er van hen verwacht wordt in een bepaalde speelzone. Dit geeft **rust, duidelijkheid en veiligheid**. Ook voor jou als kinderbegeleider is het makkelijker om grenzen te stellen omdat duidelijk is wat wel en wat niet kan.

3 Door verschillende speelzones doordacht in te richten en zones af te bakenen, is er meer **variatie in de activiteiten** maar ook in de manier waarop de kinderen samen spelen of met elkaar omgaan. Door plaats te voorzien voor verschillende soorten spel (rustig, individueel, fantasie, motorisch of groepsspel, ...) leren de kinderen in verschillende situaties met elkaar om te gaan en rekening te houden. Hierdoor groeien hun **sociale vaardigheden**.

4 Door je ruimte optimaal in te richten stimuleer je de **zelfstandigheid van de kinderen**. De kinderen weten wat er allemaal is, waar het staat, hoe je het gebruikt en hoe je het neemt en opruimt. Hoe zelfstandiger de kinderen zijn, hoe vlotter de organisatie verloopt en hoe meer ruimte je zelf hebt als kinderbegeleider om andere dingen te doen.

5 Door verschillende speelzones in te richten, kunnen kinderen kiezen met wie, waarmee, met hoeveel en hoe lang ze met iets spelen. Door diverse kleine opbergmeubelen te plaatsen, verspreid over de diverse speelzones, kunnen en moeten de kinderen zelfstandig keuzes maken. Dit versterkt hun gevoel van **vrijheid en autonomie**.

6 Door in je inrichting gebruik te maken van herkenbare voorwerpen uit de thuiscontext voelt de omgeving voor de kinderen **vertrouwd en veilig** aan. De ruimte wordt een stukje van hen en is niet meer van iedereen. Ze voelen zich meer 'thuis' en krijgen het gevoel ergens bij te horen. Dit is goed voor het ontwikkelen van een positieve identiteit. Door de kinderen te betrekken bij het inrichten van de ruimte of zones voelen ze zich gehoord en gezien, wat bijdraagt tot een gevoel van eigenwaarde. De ruimte zal voor hen meer 'eigen' aanvoelen.

7 Door gebruik te maken van flexibel en verplaatsbaar meubilair en akeningsmateriaal, stimuleer je de **ondernemingsdrang** van de kinderen. Kinderen hebben natuurlijk regelmatig, structuur en voorspelbaarheid nodig, maar ook de flexibiliteit om dingen te verplaatsen, weg te zetten of aan te passen en te gebruiken voor andere doeleinden. Ook als kinderbegeleider kan je meer ruimte maken door bijvoorbeeld de tafels weg te zetten of een kast te verplaatsen.

8 Een goed ingerichte ruimte werkt **stimulerend en inspirerend** op de kinderen en zet hen aan tot exploratie. Er is plaats voor actie maar ook voor rust. Elk kind vindt er uitdaging en kan zijn eigen talenten en interesses ontdekken. Kinderen worden minder gestoord en kunnen zich zo beter concentreren op hun spel. Hierdoor kunnen ze dieper en intenser spelen, leren en ontwikkelen.

9 Door bewuste keuzes te maken in de (zachte) kleuren, verlichting, decoratie, meubilair en (natuurlijke) materialen creëer je **een rustige omgeving** en vermijd je dat de kinderen overprikkeld raken. Dit draagt bij tot een gevoel van rust voor zowel de kinderen, kinderbegeleidsters en de ouders.

10 Door de natuur binnen te brengen in je opvang en ook buiten speelzones in te richten, wakker je de nieuwsgierigheid van de kinderen aan voor fysieke en natuurfenomenen. Kinderen zijn van nature gefascineerd door licht, kleur, reflectie, geluid en beweging en de wereld van natuurkunde en chemie. Door hen hiermee in contact te brengen, wakker je hun **ecologisch bewustzijn aan**. Ze begrijpen beter hoe de wereld rondom hen in elkaar zit, voelen zich er mee verbonden en krijgen er meer respect voor.

In 12 stappen naar een prikkelende inrichting van je gezinsopvang

1 Denk na hoe je het ziet

Wat vind jij belangrijk in de inrichting van je ruimte? Welke indruk wil je geven aan ouders die voor de eerste keer bij jou langs komen? Hoe wil je dat kinderen zich voelen in jouw opvang? Deze eerste indruk is vaak bepalend voor nieuwe ouders en geeft al onmiddellijk een beeld van waar jij als onthaalouder voor staat.

2 Analyseer je ruimte nu

Sta eens stil bij hoe je ruimte nu is ingericht:

- Welke speelzones zijn er al?
- Welke zones zijn rustig? Welke stimuleren actief spelen?
- Welke zone is er voor kinderen die liggen, kruipen, zitten, stappen?
- Welke doorgangen zijn nodig en wil je vrijhouden?

Vul de online test “Haal ik het maximum uit mijn ruimte en speelzones?” om een overzicht te krijgen van je uitblinkers en groeikansen. Je vindt de test op speelbank.be.

3 Zoek inspiratie

Denk na waar je naar toe wil en hoe je ruimte er zou kunnen uitzien. Zoek informatie en voorbeelden op van ruimtes die je aanspreken en passen binnen je pedagogische visie. Misschien vind je het wel leuk om een collage of moodboard te maken die in beeld brengt wat je belangrijk vindt?

Tip: snuister eens rond op speelbank.be bij het luikje Speelhoeken. Da's een schat aan voorbeelden van originele, inspirerende speelhoeken.

4 Maak een plan

Stel een stappenplan op met acties die je wil ondernemen om je ruimte verder in te richten. Begin met iets kleins. Ga op zoek naar voorbeelden waarrond je een speelhoek of -zone wil inrichten. Laat je hierbij inspireren door de kinderen, observaties, de plaats, een brainstorm. Door één iets uit te testen, zie je meteen resultaat en kan je daarna verder werken.

5 Kies de juiste plek

Waar wil je de speelhoek inrichten? Zoek voor een nieuwe speelhoek een geschikte plek: aanvullend op een andere, of net helemaal apart? Binnen of buiten? Veel of weinig plaats nodig? Het is verrassend om clichés te doorbreken: een autobaan buiten, een zandhoek binnen, het kan allemaal!

6 Kies hoe je gaat afbakenen

Bedenk hoe je de speelhoek of speelzone aan wil duiden of afbakenen. Afbakenen kan met een tapijt, lijnen op de grond, meubels, een tent, een opblaaszwembad, ...

7 Zoek materiaal

Natuurlijk, kosteloos, recyclebaar of open-eind materiaal zijn een ideale inspiratiebron om je speelhoeken in te kleden.

- Je leert kinderen dat materialen herbruikbaar zijn.
- Je daagt kinderen uit tot creatiever spel.
- Kinderen worden geprikkeld hun fantasie te gebruiken.

Denk na wat je zelf kan maken als extra materiaal.

8 Denk aan zelfstandigheid

Wist je dat je door een goed ingerichte ruimte niet enkel het betrokken spel van kinderen stimuleert, maar ook werkt aan de zelfstandigheid van kinderen? Kinderen weten welk materiaal er is, waar alles staat en leren dit zelfstandig nemen en opruimen. Bekijk je ruimte eens vanuit dit perspectief:

- Welk materiaal kunnen kinderen zelfstandig nemen?
- Welke kansen bied je kinderen om zelfstandig op te ruimen?
- Welke keuzes kunnen ze maken?

Door letterlijk op hun hoogte te gaan zitten, kan je dit zelf goed inschatten!

9 Betrek ook de kinderen

Dit kan door hen te bevragen, maar vooral door te observeren wat hen boeit en waar hun interesses liggen. Een kleine activiteit kan aanleiding geven tot het uitbouwen van een nieuwe speelzone. Merk je dat de kinderen helemaal opgaan in het spelen met blokken? Maak een reuze-bouwhoek met kosteloze materialen die binnen handbereik liggen.

10 Bevraag ook de ouders

Laat hen binnenkomen en praat met hen over hoe ze de ruimte ervaren. Ze kennen hun kind het allerbeste en hebben dus wellicht ook tips hoe hun kind zich nog meer thuis kan voelen bij jou in de opvang. Waar speelt een kind thuis graag mee? Welke voorwerpen zou een kind van thuis kunnen herkennen? Een kind dat zich thuis en geborgen voelt bij jou in de opvang, zal automatisch ook meer tot spel komen en gestimuleerd worden in zijn ontwikkeling.

11 Richt de speelhoek in

Maak een duidelijke planning op. Wat doe je wanneer? Welk materiaal heb je nodig? Hoe ga je dit verzamelen? Kan je dit zelf maken? Heb je hierbij hulp nodig? Zorg ervoor dat alles op ooghoogte van de kinderen staat en dat zij makkelijk bij al het materiaal kunnen.

12 Evalueer

Evalueer regelmatig eens je ruimte en observeer in welke hoeken nog betrokken gespeeld wordt door de kinderen en welke hoeken misschien minder boeiend geworden zijn. Misschien is het tijd voor een nieuwe hoek, een nieuwe prikkel of een extra element?

